

Op 31 oktober 2017 spraken parochie vicaris Ad van der Helm en dominee Trinette Verhoeven over vier aangelegene zaken van de reformatie:

de Kerk, genade, de mens en de bijbel.

*Ad van der Helm over **de Kerk**:*

Zij is de beweging van leerlingen die het evangelie zichtbaar maakt. De kerk is het zichtbare lichaam van Christus op aarde, nieuwe fase van de incarnatie. Kerk is gemeenschap van concrete mensen met wie ik verbonden ben door de sacramenten, de geloofsleer en de geloofsgemeenschap als zodanig, zowel met de leden als met de leiding. Voor mij is de kerk een wereldwijde gemeenschap: overal kan ik aansluiten bij de verkondiging van het evangelie en de viering van de sacramenten. We verstaan elkaar. Ik heb de kerk nodig om de bron van Gods liefde open te houden. De kerk reikt mij de bijbel en de traditie aan als bronnen van mijn geloof. Via de kerk geeft Christus mij het priesterschap om dienstbaar te zijn aan de kerkgemeenschap: de kerk als lijdzaam bemiddelaar van Gods genade.

Trinette Verhoeven antwoordt:

Sinds de reformatie is er wel het een en ander gebeurd. Veel van wat je zegt, kan ik onderschrijven. De kerk als lijdzaam bemiddelaar. Daar komen mijn vragen. Tussen God en mij kan niemand komen, ook de kerk niet, hoeveel ik ook aan de kerk te danken heb.

‘Een kind van zeven jaar weet, Gode zij dankt, wat de kerk is, namelijk de heilige gelovigen en “de schaapjes die de stem van hun herder horen” (...) Dat zegt Luther.

Het woord moet gesproken worden. Daar dient de kerk. De verkondiging van het evangelie en de viering van de sacramenten. Ja, van harte. Die ontvang ik in de kerk. Maar laten we de kerk niet te groot maken.

Luther legt de nadruk op ons als schapen. We zijn betrokken op elkaar dat is voor Luther het belangrijkste. Voor Luther is de kerk in eerste instantie gemeente. Hij heeft het niet op het instituut. En dat heeft niet alleen te maken met het feit dat hij hard botste met het instituut van zijn tijd. Het past in zijn theologie die zeer betrokken is op het werk van Christus. Het gaat hem om de gemeenschap die op elkaar betrokken is in eendracht en liefde, zonder ruzie en splitsingen.

Die wereldwijde kerk, ja die kennen wij ook maar dan vooral als gemeenschap. Autoriteit zullen we er niet aan ontlelen.

*Ad van der Helm over **genade**:*

Dit is de geschonken kracht om lief te hebben. Het is de Liefde van God zelf die mij geschonken wordt opdat ik in staat ben zelf lief te hebben, te vergeven, ruimte voor anderen te maken, mijn ego te relativieren. Genade stelt me in staat mijn leven te zien in het kader van Gods heilsplan en niet mijn eigen doelstelling uitsluitend te beschouwen. Ik ben onderdeel van een groter plan dat Gods voorzienigheid zal uiteindelijk de geschiedenis verder helpen. Gods genade brengt Gods koninkrijk van gerechtigheid en vrede naar de mensen.

Trinette Verhoeven antwoordt:

Hier heb je me. Gods genade brengt Gods koninkrijk. Maar hoe zit het met de twijfel? Kan je altijd iets met Gods genade? Voor mij is het een gevecht altijd lief te hebben. Daar troost mij Luther. Luther heeft zeer geleden onder de aanvechting. Ben ik wel een goed mens? Deug ik wel voor God? Er is veel over hem geschreven. Maar de aanvechting is meer voor hem dan alleen zijn eigen ervaring. Deze aanvechting heeft ook een plaats in zijn theologie. Geen mens kan zonder aanvechting, zonder existentiële twijfel. Het hoort bij de mens om te twijfelen. De mens die nooit twijfelt, kent niet werkelijk het geloof. Genade - hoe mooi ook - kan je pas ontvangen als je durft te vertrouwen. De zekerheid van de genade heb je niet in handen, nooit in bezit. Het blijft vechten. Maar het evangelie leert - en daar stemmen we volledig overeen - dat God voor eeuwig met zijn genade op je wacht.

*Ad van der Helm over **de mens**:*

de mens draagt het beeld van God in zijn/haar vermogen om leven te scheppen en de schepping van God verder te brengen, in de richting van het Rijk Gods. De mens is vrij om op de roeping van God te antwoorden. De mens is in voortdurende dialoog met God. De mens mag rekenen op Gods bijstand en troost en wijsheid en inzicht, maar God neemt niet de menselijke verantwoordelijkheid weg. De mens als beelddrager van God is ook zichtbaar in zijn/haar kwetsbaarheid en dat vraagt dus eerbied van de mens in het hele leven, van conceptie tot laatste adem. De mens mag het leven koesteren dat God hem/haar heeft geschonken. Omdat het leven een kostbaar geschenk is. Dat leert de Bijbel ons.

Trinette Verhoeven antwoordt:

Menselijke verantwoordelijkheid. Hebben we het dan over de vrije wil? Als we over Luther en de mens denken, denken we vaak aan het feit dat Luther tegenover Erasmus zei dat de mens geen vrije wil heeft. Maar we moeten zorgvuldig proberen te verstaan wat Luther bedoelt als hij het over de onvrije wil heeft. Ook in het Lutherdom is dat niet altijd goed begrepen. Erasmus dacht in de tegenstelling God en mens. Maar Luther dacht aan de tegenstelling God en duivel. De duivel was heel echt voor hem. God en duivel zijn voor hem in gevecht. De mens is een speelbal in dit krachtenveld.

Als Luther zegt dat de menselijke wil niet vrij is, maar aan God gebonden, dan bedoelt hij dat de mens niet zelf aan de kant van God kan komen. Daar heeft hij God voor nodig.

De onvrije wil betekent echter niet dat de mens niets goeds zou kunnen doen. Integendeel. God neemt de menselijke verantwoordelijkheid niet weg.

Hier sta ik, ik kan niet anders.

Zo kwetsbaar en zo strijdbaar.

*Ad van der Helm over **de Bijbel**:*

Daar lezen we van de ontmoeting tussen God en mens: de Bijbel is Gods woord in mensengestalte. De verhalen zijn niet los te maken van de context. We zoeken een evenwicht tussen Gods openbaring enerzijds en anderzijds relativering door persoonlijke en menselijke interpretaties. Geen fundamentalisme, maar ook niet weg relativeren. Bijbel geeft dagelijkse voeding en Christus-ontmoeting, met name in de eucharistie. Grondtekst is voor mij belangrijk en vertalingen zijn instrumenten, hulpmiddelen. Christus is aanwezig in het Woord, Eerbied voor het Woord dat door de Kerk gekoesterd en uitgelegd wordt.

Trinette Verhoeven antwoordt:

Geen fundamentalisme, maar ontmoeting. De mensen die mij kennen weten dat ik graag een verhaaltje van Luther vertel.

Hij vergelijkt de bijbel met een Middeleeuwse stad. In het midden ligt een zonovergoten plein. Op het plein komen lanen uit. Het is er goed wandelen. Maar in de stad zijn ook stegen en sloppen waar de zon ternauwernood komt. Zo is dat ook met de bijbel. Het midden van de schrift is Christus en alles wat met Christus te maken heeft. Daar bevinden we ons op het plein. Lanen zijn er met mooie verhalen. In de sloppen dreigen we echter het spoor bijster te raken. De brief van Jacobus bij voorbeeld. Luther noemde die brief een strooien brief. Hij kon er niets mee. Maar hij liet hem wel staan. Wellicht zou er nog een ander iets mee kunnen.

Ontmoeting. Is dat niet het sleutelwoord. Ontmoeting, ware ontmoeting, met Christus en daarom met elkaar.

Het evangelie reikt ons het beeld van de wijnstok met de ranken. Als ranken zijn we niets zonder de wijnstok. Maar samen zullen we veel vrucht dragen.

Ik denk dat het geweldig is dat we samen de reformatie kunnen gedenken. In al het goede dat ze bracht, maar ook in dat wat verdrietig was, de eeuwenlange scheiding. Wat mooi dat we nu samen kunnen delen wat ons het liefste is: Christus en de ontmoeting met Hem.